

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти

Затверджено
на засіданні кафедри спеціальної освіти
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № _1_ від _26.08.2022 р.)

Завідувач кафедри проф. Островська К.О.

Силабус з вибіркової дисципліни «Робота з людьми з порушеннями емоційно-вольової сфери», що викладається в межах ОПШ для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Львів 2022 р.

Силабус дисципліни
Робота з людьми з порушеннями емоційно-вольової сфери
2022-2023 навчальний рік

Назва дисципліни	Робота з людьми з порушеннями емоційно-вольової сфери
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського, 7
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра спеціальної освіти
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта / Педагогіка 016 Спеціальна освіта
Викладач (-і)	Семенів Наталія Миронівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти
Контактна інформація викладача	ел. пошта: natalia.semeniv@lnu.edu.ua +380985146700
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекційних/практичних занять (за попередньою домовленістю). Передбачені онлайн консультації в Zoom. Для погодження часу онлайн консультацій слід надіслати запит на електронну пошту викладача
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/Working_with_people_with_emotional_and_volitional_disorders https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/roboza-z-liudmy-z-porushenniamy-emotsiyno-volovoi-sfery

<p>Інформація про дисципліну</p>	<p>Дисципліна «Робота з людьми з порушеннями емоційно-вольової сфери» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 01 Освіта/Педагогіка, 016 Спеціальна освіта для освітньої програми, яка викладається у VIII семестрах в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).</p>
<p>Коротка анотація дисципліни</p>	<p>Курс «Робота з людьми з порушеннями емоційно-вольової сфери» призначено для бакалаврів четвертого року денної форми навчання. У межах вивчення цього курсу формується професійна компетентність, слухачі набувають достатній рівень знань для конструктивної соціальної та професійної взаємодії з особами з порушеннями розвитку у емоційно-вольовій сфері , зокрема у контексті соціальної діяльності у соціальних та професійних практиках.</p>
<p>Мета та завдання дисципліни</p>	<p>Мета дисципліни - ознайомити студентів з психологічними засадами роботи з людьми з порушеннями емоційно-вольової сфери та принципами її організації, понятійним апаратом порушень емоційно-вольової сфери , їх основними механізмами та особливостями, зв'язком із соціальним середовищем та визначенням ролі практика у сфері соціальної допомоги особам із порушеннями емоційно-вольової сфери.</p> <p>Завдання дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вивчити понятійний апарат порушень емоційно-вольової сфери, її основні елементи; • з'ясувати соціально-історичні особливості розвитку сучасної системи порушень емоційно-вольової сфери; • проаналізувати соціалізацію вільного часу та особливості культурно-дозвіллевого середовища у роботі з людьми з порушеннями емоційно-вольової сфери; • вивчити механізм регулювання сприйняття особами з порушеннями розвитку різноманітних програм у сучасних соціальних закладах.

**Література для
вивчення дисципліни**

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій., О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда, під заг. ред. М. Ф. Войцехівського. —К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. — 172 с
2. Біла О. Г. Психокорекційні можливості методу активного соціальнопсихологічного навчання на матеріалі підготовки психологів-практиків. - Черкаси., 2002.- 241 с.
3. Возняк Л. С. Соціально-психологічна адаптація як чинник ефективної професійної підготовки майбутніх спеціалістів до управлінської діяльності / Л. С. Возняк // Психологія : збірник наукових праць НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2000. – Випуск 1(8). – С. 282–289.
4. Гаврилов О. В. Особливості гри глибоко розумово відсталих дітей і її вплив на формування у них соціальної поведінки.//Психолого-педагогічні умови підвищення результативності учіння школярів з психічними вадами./Під ред. В. І. Бондаря, І. Д. Беха. – К.: Інститут дефектології АПН України, 1995.
5. Гаврилов О. В. Психолого-педагогічні умови формування соціальної поведінки глибоко розумово відсталих дітей // Дис... на здобуття наук. Ступеня канд.. психол. Наук. 19.00.08 – спеціальна психологія. – К.: Інституту спеціальної педагогіки АПН України, 1998.
6. Гаврилов О.В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі. Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 308 с.
7. Інвалідність та суспільство: Навчальний посібник / Л. Байда, О. КрасюковаЕннс та ін.; під заг. ред. Л. Байди, О. Красюкової - Еннс. — К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. — 188 с.
8. Інклюзивне навчання: партнерські стосунки з родинами / А. Колупаєва, Н. Софій, Ю. Найда, Л. Даниленко // Директор школи. Шкільний світ. — 2011. -№ 10. — С. 1, 20–25.
9. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія /А. А. Колупаєва. — К.: Самміт-Книга, 2009. — 272 с. — (Інклюзивна освіта). —Бібліогр.: с. 240–269
10. Колупаєва А. А., Данілявічюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник/ Колупаєва А. А., Данілявічюте Е. А., Литовченко С. В. — К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012.—197 с.

	<p>11. Максимова Н. Ю., Мілютіна К. Л., Піскун В. М.- Основи практичної патопсихології.- К.: Перун, 1996.</p> <p>12. Синьов В. М., Коберник Г. М. Вступ до спеціальності „Дефектологія”.- К.: Вища школа, 1995.</p> <p>13. Циба В. Т. Системна соціальна психологія: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. -327 с.</p>
Обсяг курсу	30 години аудиторних занять. З них 10 годин лекцій, 20 годин практичних занять (для студентів денної форми навчання)

Компетентності та програмні результати навчання (за освітньою програмою)

Загальні компетентності

ЗК-1.2. Морально-етична компетентність. Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики (професійної етики вчителя початкової школи), (знання основних моральних норм, етичних та етикетних правил; досвід дотримання набутих моральних норм, етичних та етикетних правил у власній повсякденній і професійній діяльності).

ЗК-1.6. Адаптивна. Здатність до адаптації в корекційно-педагогічному середовищі та дії в нових ситуаціях, зокрема тих, що передбачають корекційне навчання, розвиток і виховання та навчальну реабілітацію дітей дошкільного, шкільного віку і підлітків, спілкування з їхніми батьками, комунікації з адміністрацією школи й колегами.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності.

СК.-3 Комунікативно-педагогічна (відповідно нозології). Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації; вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування; здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну і навчально-реабілітаційну взаємодію,

суб'єкт-суб'єктну комунікацію.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-19. Здатність виконувати корекційну навчально-виховну роботу з профілактики, подолання порушень психофізичного розвитку дітей з психофізичними порушеннями (залежно від нозології).

Програмні результати навчання (за освітньою програмою)

РН2. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

РН 8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН 10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту,

	<p>мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.</p> <p>РН 12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.</p> <p>РН 22. Створювати відповідний клімат у корекційно-педагогічному та інклюзивному середовищі.</p>
Ключові слова	Емоційно-вольова сфера, емоції, воля, культурно-дозвіллева діяльність, вільний час, соціальне середовище.
Формат курсу	Очний
Підсумковий контроль, форма	залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Основи психології», «Вікова психологія», «Основи інклюзивного навчання», «Спеціальна психологія».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>При викладанні навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи та техніки - як традиційні, так і сучасні (особистісно-орієнтовані, інформаційно-комунікаційні тощо). При цьому навчання є студентсько-центричним та здійснюється через залучення до активної практичної діяльності.</p> <p>Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання різноманітних методів та технік викладання і навчання:</p> <p><i>Пояснювально-ілюстративний метод:</i> лекція у формі розповіді - для пояснення складного теоретичного та (або) великого за обсягом навчального матеріалу.</p> <p><i>Репродуктивний метод:</i> відтворення і повторення способу діяльності за сформованим динамічним стереотипом дій - для засвоєння основних понять.</p> <p><i>Активні методи навчання:</i> послідовна й цілеспрямована постановка перед студентами завдань, розв'язуючи які вони активно засвоюють нові знання.</p>

	<p><i>Метод проблемного викладу навчального матеріалу:</i> створення проблемних ситуацій, надання допомоги студентам під час аналізу та подальшого спільного розв'язання поставлених завдань.</p> <p><i>Частково-пошуковий (евристичний) метод:</i> залучення студентів до самостійного розв'язання пізнавального завдання. При цьому студенти опановують різні способи пошуку інформації, формують переконаність в істинності нових знань, аналізують достовірність отриманих результатів та можливі помилки та труднощі.</p> <p><i>Наочні методи:</i> ілюстрування, демонстрування, комп'ютерна презентація тощо.</p> <p><i>Робота з навчально-методичною літературою, науковими джерелами і електронними ресурсами</i> (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату).</p> <p>Лекції органічно поєднуються не лише з практичними заняттями, а й із самостійною роботою, яка полягає в самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку необхідної інформації, підборі та огляді літературних джерел.</p>
Необхідне обладнання	Мультимедійний проектор, ПК з доступом до мережі Інтернет.
Опитування	По завершенню курсу студентам надано анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу.

**Критерії оцінювання
(окремо для кожного
виду навчальної
діяльності)**

Робота на 10 практичних заняттях: 50 балів

МК – 50 балів

Академічна доброчесність: Очікується, що підготовлені студентами-бакалаврами індивідуальні та групові проєкти будуть продовженням їх практичної роботи і будуть оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, використання без дозволу інформації з проєктів інших учасників курсу становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених у курсі.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані за виконання усіх завдань. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичних занять; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Питання до заліку

1. Теоретичні аспекти психології людей з порушеннями емоційно-вольової сфери.
2. Сучасний стан надання допомоги людям з порушеннями емоційно-вольової сфери
3. Ознаки порушень в емоційно-вольовій сфері.
4. Особливості психологічного розвитку людей з порушеннями емоційно-вольової сфери.
5. Особливості пізнавальної сфери людей з порушеннями розвитку:
6. а) особливості розвитку відчуттів і сприймань;
7. б) особливості розвитку мовлення;
8. в) особливості розвитку мислення;
9. г) особливості розвитку уваги;
10. д) особливості розвитку пам'яті.
11. Особливості розвитку моторної сфери,.
12. Діагностика психомоторики.
13. Особливості розвитку емоційно-вольової сфери.
14. Особливості вольової сфери.
15. Особливості емоційної сфери.
16. Особливості розвитку особистісної сфери.
17. Поведінкові розлади у осіб з порушеннями емоційно-вольової сфери
18. Особливості соціальної адаптації людей з порушеннями емоційно-вольової сфери
19. Характеристика комунікативних навичок у осіб з порушеннями емоційно-вольової сфери.
20. Мова, мовлення, їхні функції і вплив на психічний розвиток особистості.
21. Невербальні засоби комунікації як один з напрямків організації контактів дітей з порушеннями у емоційно-вольової сфери з оточуючим середовищем.
22. Особливості вербального спілкування дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери
23. Діагностика осіб з порушеннями емоційно-вольової сфери

24. Загальні засади діагностики людьми з порушеннями емоційно-вольової сфери .
25. Загальні питання організації діагностичного обстеження дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери.
26. Діагностика розвитку дитини з використання „Карти спостережень”
27. Основні принципи корекційно-виховної роботи з дітьми з порушеннями емоційно-вольової сфери.
28. Сутність корекційної роботи з дітьми з порушеннями емоційно-вольової сфери
29. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з порушеннями емоційно-вольової сфери.
30. Розвиток пізнавальної діяльності дітей.
31. Трудове навчання і підготовка до інших видів праці.
32. Формування санітарно-гігієнічних навичок, виховання соціально-ціннісних норм поведінки, соціально-побутова адаптація і включення їх в соціальне середовище.
33. Вплив соціального середовища на процес соціалізації особистості.
34. Умови формування процесу соціально-психологічної адаптації
35. Емоційний механізм соціальної адаптації.
36. Технології активізації адаптаційних можливостей та механізмів.
37. Формування навичок конструктивного партнерського спілкування.
38. Активізація адаптаційних можливостей та особистісний розвиток.
39. Специфіка соціальної адаптації людей з порушеннями емоційно-вольової сфери до освітнього середовища.

ДОДАТОК
Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.** Ресурси в Інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1.	<p>Тема 1. Теоретичні аспекти психології людей з порушеннями емоційно-вольової сфери.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порушеннями емоційно-вольової сфери як психолого-педагогічна проблема 2. Сучасний стан надання допомоги людям з порушеннями емоційно-вольової сфери. 	<p>Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год.</p>	<p>1, 3, 5, 8 Інтернет-ресурси</p>	<p>Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порушеннями емоційно-вольової сфери як психолого-педагогічна проблема 2. Особливості психологічного розвитку людей з порушеннями емоційно-вольової сфери. 3. Сучасний стан надання допомоги людям з порушеннями емоційно-вольової сфери. 	<p>1-2 тиждень</p>
2.	<p>Тема 2. Особливості психологічного розвитку людей з порушеннями емоційно-вольової сфери.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості вольової сфери. 2. Особливості емоційної сфери. 3. Особливості розвитку особистісної сфери. 4. Поведінкові розлади у осіб з порушеннями емоційно-вольової сфери 	<p>Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год.</p>	<p>1, 5, 7, 9 Інтернет-ресурси</p>	<p>Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості розвитку емоційно-вольової сфери. 2. Ознаки порушень в емоційно-вольовій сфері. 3. Особливості пізнавальної сфери людей з порушеннями розвитку. 4. Особливості розвитку 	<p>3-4 тиждень</p>

				особистісної сфери у людей з порушеннями емоційно-вольової сфери.	
3.	<p>Тема 3. Особливості комунікації у людей з порушеннями емоційно-вольової сфери.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика комунікативних навичок у осіб з порушеннями емоційно-вольової сфери. 2. Мова, мовлення, їхні функції і вплив на психічний розвиток особистості. 3. Невербальні засоби комунікації як один з напрямків організації контактів дітей з порушеннями у емоційно-вольової сфери з оточуючим середовищем. 4. Особливості вербального спілкування дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери 	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год.	1, 3, 5, 8 Інтернет-ресурси	<p>Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості комунікації у людей з порушеннями емоційно-вольової сфери. 2. Характеристика комунікативних навичок у осіб з порушеннями емоційно-вольової сфери. 3. Невербальні засоби комунікації як один з напрямків організації контактів дітей з порушеннями у емоційно-вольової сфери з оточуючим середовищем. 4. Особливості вербального спілкування дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери 	5-6 тиждень
4.	<p>Тема 4. Діагностика людей з порушеннями емоційно-вольової сфери.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні засади діагностики людей з порушеннями емоційно-вольової сфери. 2. Загальні питання організації діагностичного обстеження дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери та збір анамнезу. 	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год.	1, 5, 7, 9 Інтернет-ресурси	<p>Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Діагностика людей з порушеннями емоційно-вольової сфери. 2. Діагностика розвитку дитини з використання „Карти спостережень” 3. Діагностичні ігрові методики.. 4. Індивідуальна ігротерапія. 	7-8 тиждень

				Терапевтичні та корекційні ігри.	
5.	<p>Тема 5. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з порушеннями емоційно-вольової сфери.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні принципи корекційно-виховної роботи з дітьми з порушеннями емоційно-вольової сфери. 2. Сутність корекційної роботи з дітьми з порушеннями емоційно-вольової сфери 3. Активізація адаптаційних можливостей та особистісний розвиток. 4. Специфіка соціальної адаптації людей з порушеннями емоційно-вольової сфери до освітнього середовища. 	Лекція, 2 год. Практичне заняття, 4 год.	1, 5, 7, 9 Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції. Розкрити питання: <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з порушеннями емоційно-вольової сфери. 2. Сутність корекційної роботи з дітьми з порушеннями емоційно-вольової сфери 3. Методика групової тематично орієнтованої арт-терапії. 4. Специфіка соціальної адаптації людей з порушеннями емоційно-вольової сфери до освітнього середовища. 5. Активізація адаптаційних можливостей та особистісний розвиток. Творчість. 	9-10 тиждень
15.	Залік	Залік			10 тиждень
	РАЗОМ годин	30 годин			